

ПЕРЕДМОВА

Шановні читачі! Запропонований збірник наукових праць присвячений 15-річчю заснування Національного університету «Одеська юридична академія» та 165-річчю одеської школи права. Історія університету сягає своїм корінням ще в 1847 рік — час існування юридичного факультету Рішельєвського ліцею, першого вищого навчального закладу Одеси. Літочислення університету як самостійного вищого навчального закладу бере свій початок з 1997 року — часу створення Одеської державної юридичної академії. Враховуючи вагомий внесок у розвиток національної вищої освіти і науки, у 2000 році Одеській державній юридичній академії надано статус національної, а у 2010 році академія була реорганізована в Національний університет «Одеська юридична академія».

У 2012 році Національний університет «Одеська юридична академія» відзначає 15 років з дня заснування. Ми всі можемо пишатися реальними успіхами у навчальній, науковій, виховній і господарській діяльності. За час свого розвитку Національний університет «Одеська юридична академія» став провідним вищим навчальним закладом, який здійснює підготовку висококваліфікованих правознавців, і як учасник Великої хартії університетів і Асоціації європейських університетів ставить за мету підняття вітчизняної гуманітарної сфери знань на якісно новий рівень. У Національному університеті «Одеська юридична академія» навчається більше 17 тисяч студентів.

В університеті науково-дослідна робота здійснюється з перших днів його створення та спрямована на вирішення актуальних проблем освіти, науки та практики і проводиться професорсько-викладацьким складом 53 кафедр, на 9 факультетах, у 2 інститутах, 8 навчальних центрах, науково-дослідною частиною. Викладання, науково-дослідницьку та виховну роботу забезпечують 611 науково-педагогічних працівників, у тому числі 59 докторів наук, 69 професорів, 251 кандидатів наук, 235 доцентів. За 15 років існування університету випускниками аспірантури і докторантури було захищено 466 кандидатських дисертацій, 27 докторських дисертацій.

У томі XI Наукових праць Національного університету «Одеська юридична академія» автори приділяють значну увагу правовим та інституціональним механізмам забезпечення прав людини, теоретичним та практичним проблемам розвитку сучасної юриспруденції, проблемам удосконалення системи кримінальної юстиції, найбільш важливим питанням адміністративного, міжнародного права.

На сучасному етапі формування громадянського суспільства і становлення правової держави в Україні проблема правозахисної діяльності сучасної держави набуває особливого звучання. Сучасній державі необхідно трансформуватися в інституціональний центр, який би об'єднував демократичні інститути, які формують і реалізують суспільні потреби, виходячи з примату інтересів людини.

Вкрай важливим є вивчення правових проблем, що впливають на життєздатність системи Конвенції про захист прав людини і основних свобод, у кон-

тексті структурних/системних недоліків у національних правових системах держав-учасниць та запропонування конкретних заходів щодо збереження ефективності та життєздатності системи Конвенція—Суд.

У своїх роботах автори досліджують антропологічні тенденції утвердження пріоритету особистості та суб'єктивних прав у сучасній правовій думці та встановлюють, що в правових концепціях багатьох країн, на основі антропологічного принципу права, закріплені принципи гідного людського життя, свободи, рівності прав. Вченими розглядається практична реалізація універсальної концепції прав людини і дається оцінка доцільності використання її положень при ратифікації міжнародних договорів, а також у законотворчій і правозастосовчій діяльності органів публічної влади в Україні, досліджується питання модернізації Конституції в процесі здійснення конституційного реформування та модернізації в Україні.

Особливий інтерес становлять статті, в яких розглядаються актуальні проблеми реалізації права на свободу думки, совісті та релігії; аналізується міжнародно-правове значення соціологічної концепції «дифамації релігій», що міститься в документах ООН, і обґрунтовується перехід від неї до правової норми, що забороняє підбурювання до релігійної ненависті; досліджуються взаємозв'язки права (зокрема, основоположного, «природного» права людини на вибір і вільне вираження світогляду) та релігії, взаємовпливи різноманітних конфесій та національних державно-юридичних систем.

У ряді статей досліджуються загальнотеоретичні проблеми в умовах сучасного правового розвитку. Зокрема, звертається увага на визначення змісту права, адже нова філософія права є підставою трансформації права, і для того щоб право з інструменту захисту особистої свободи не перетворилося виключно на знаряддя державного апарату, правове мислення юристів при розгляді питання про зміст права покликане враховувати зміни у сферах політики та економіки, моралі і релігії, у відносинах людини і державної влади, зміни традиційних соціальних інститутів і формуванні інститутів інформаційного суспільства.

Заслужують на увагу наукові праці, присвячені реформі кримінально-процесуального законодавства, зокрема новому Кримінально-процесуальному кодексу України, проблемним питанням кримінології та криміналістики, ролі правоохоронних органів у виконанні завдань із захисту прав і свобод людини, охорони прав та законних інтересів державних і недержавних організацій, боротьби зі злочинами та іншими правопорушеннями.

Висловлюю надію, що XI том «Наукових праць НУ ОЮА» зробить свій внесок у поширення сучасних досягнень вчених у різних сферах юриспруденції та сприятиме подальшому вдосконаленню правової системи нашої держави.

Сергій КІВАЛОВ,

доктор юридичних наук,
професор, академік АПН України,
президент Національного університету
«Одеська юридична академія»,
голова Комітету Верховної Ради
України з питань правосуддя